

DOI: <https://doi.org/10.31318/978-966-7357-72-6-34>
УДК 78.03.035:78.071(477)''18/19''(045)

ІВАНОВА Л. О.

Іванова Людмила Олександрівна, доктор філософії, доцент кафедри загального та спеціалізованого фортепіано Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової (Одеса, Україна).

Ivanova Liudmyla, Doctor of Philosophy (PhD), Assistant Professor at the Department of General and Specialized Piano, A. V. Nezhdanova Odesa National Academy of Music (Odesa, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5363-0685>

© Іванова Л. О., 2025.

**ПРОРОМАНТИЧНИЙ ЛІРИЗМ У ТВОРЧОСТІ
ПРЕДСТАВНИКІВ «ЗОЛОТОЇ ДОБИ»
УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ**

**PROROMANTIC LYRICISM IN THE CREATIVE
OF REPRESENTATIVES OF THE “GOLDEN AGE”
OF UKRAINIAN MUSIC**

Творча позиція Дмитра Бортнянського, Максима Березовського, Артемія Веделя, сформована обставинами виховання і зв'язком із церковною співацькою практикою, все ж виділяється і зверненням до ліризму, переважно гімнічно-славильного типу, що ніяк не стосувалося тетралізованості італійсько-німецького бароко середини XVIII століття. І це за всієї довіри до німецького художнього світу, який підтримувався в часи Анни Іоанівни і відновлений після слов'яноцентристського правління Єлизавети Петрівни активністю Катерини II (з 1762 року, що стало апогеєм і завершенням біографії А. Веделя й М. Березовського і стартом Д. Бортнянського).

Схильність до італійського мислення, відверте звернення до французького класицизму у Бортнянського — це

результат індивідуального творчого вибору, у якому увиразнилися лінії драматично-трагічного наповнення, зокрема в його сценічних композиціях. І в такому виявленні проступає тяжіння до «протобідермаєрського» світогляду, а класику цього напрямку застав певною мірою Д. Бортнянський, у якого немає ознак впливу пізнього віденського стилю — і це не «недолік» українського музиканта, який не став надихатися прогресивними-антицерковними ідеями, а його ментально-ідеологічна позиція, співвідносна з монархізмом і церковністю Дж. Россіні, Ф. Буальдьє, А. В'єтана та інших відомих композиторів.

Усі названі автори рішуче оминали бетховенські відкриття театрального драматизму-трагізму в музиці, натхненні революційним Конвентом і закликами Л. Керубіні, якого дуже шанував автор «Appassionata». І якщо до 1970-х років у музикознавстві панувала установка на виняткове визнання досягнень віденської школи як утілення революційно-прогресистського начала творчого мислення, то в епоху постангарду все більше виділяється альтернативна віденцям — італійська-французька лінія епохи Реставрації, яка становила ідеологічну основу бідермаєрського *славильного* мислення в мистецтві.

Визнання самостійної цінності «антиреволюційного» напрямку бідермаєра з акцентом на зв'язку з рококо в кількох національних школах (французькій, польській [див.: Подобас, 2013; Олейнікова, 2010; Чуприна, 2013 та ін.]) дає змогу оцінити вибір митців української «золотої доби» як авторськи оригінальне і європейськи актуальне сповідання моцартіанства. Останнє реально співіснувало з бетховенським симфонічним прогресизмом у піаністичному вжитку на початку і в першій половині XIX століття, демонструючи силу романтичного антиномічного світосприйняття: епохальний знак XIX століття — доба романтизму, а романтизм як мистецький напрям охоплює скромний період — тільки першу половину цього століття.

Список використаної літератури

1. Олейнікова Ю. В. Бідермайер та його прояви у вокальній музиці XIX–XX століть : автореф. дис. ... канд. мист. : 17.00.03. Одеська держ. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2010. 15 с.
2. Подобас И. Мазурки Ф. Шопена в контексте варшавского бідермайера : дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.03 Муз. искусство / Одесская нац. муз. акад. им. А. В. Неждановой. Одесса, 2013. 173 с.
3. Чуприна Н. Н. Стилистика бідермаера в фортепианном творчестве XIX столетия : дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.03 Муз. искусство / Одесская нац. муз. акад. им. А. В. Неждановой. Одесса, 2013. 155 с.